

MARIBORSKI DELAVEC

Političen list.

Naročnina znaša:

Z dostavljanjem na dom ali po pošti K 5'50 mesečno.
četrtletno K 16'50.
Če si pride naročnik sam v upravništvo po list: Me-
sečno K 5'—, — Inzerati po dogovoru.

List izhaja vsak delavnik po 16. uri po-
poldne z datumom drugega dne.

Posamezna številka stane 30 vin.

Uredništvo in uprava:

Narodni dom (vhod iz Kopališke ulice)

Telefon št. 242.

Fr. Zelenik.

Zakaj nas hoče Italija od- riniti od morja.

To vprašanje si moramo postaviti, če si predočimo veliki napor, s katerim poskuša Italija našo Jugoslavijo oropati ne samo Trsta, Istre in Reke, nego tudi Primorja in popolnoma slovanske Dalmacije in njenih otokov. Dalmacija je v resnici ravnolotoko italijanska kot Sibirija, ker tistih par priseljenih Italijanov pač ne daje deželi značaja in bi tudi ne mogli govoriti o njih, če bi jih propadla Avstrija ne bila negovala kot kaka stara devica svoje kučke. Le protislovanskemu delovanju bivše Avstrije se mora zahvaliti, če vpije danes o Italijanski Dalmaciji par Italijanov.

Italiji tedaj ne more biti na srcu Italijanstvo teh krajev in dežel, Italija jih tudi ne rabi za svoje gospodarstvo, saj jih ne bo mogla naseliti s svojimi gladnimi ljudmi, ker kraško kamenje ne priredi niti svojih starih prebivalcev,

ne rabi dalmatinskega vina in olja, ker sama preveč pridela teh pridelkov in bo le ugonobila ti panogi dalmatinskega gospodarstva. Iz čisto drugih vzrokov hoče Italija Jugoslovane oropati prostega dohoda do morja, hoče uničiti slovanski živelj na obrežju jadranskega morja, kjer prebiva nad tisoč let.

Naša bodočnost zahteva, da se seznanimo z vzroki Italije.

Naš narod ne pozna pomena morja, ne pozna njegove važnosti za gospodarsko in politično moč naroda, zato je pa tako ravnodušen, miren in brezbrizen, zato tudi ne pozna italijanskih vzrokov in namena, ne nastopa proti italijanski zlobnosti, se ne pripravlja na odpor proti hinavski nakani, ki nas hoče gospodarsko zaslužniti in konečno uničiti. Ne mislimo samo, da so v nevarnosti najboljši in najzavednejši Slovenci, zavedajmo se, da Italijani ogrožajo vso našo bodočnost.

Ob morju smo, na vratih v svet, pa tega ne vemo ceniti. Ne zavedamo se, da je od morja odvisen naš razvoj, naša gospodarska bodočnost. Ne smemo

pa šteti narodu v zlo te brezbriznosti, saj ni sam kriv, če ne zna gospodarsko misliti in ne pozna zahtev svoje bodočnosti, saj ga je avstrijska vlada vzgajala le za hlapca in sužnja, ni hotela njegovega gospodarskega razvoja in blagostanja. Duševno samostojen in gospodarsko dobro stoječ narod noče hlapčevati! Nas pa so obsojali v hlapčevanje in zato smo danes dovzetni komaj za strankarsko politiko, se zabavamo nad ostudnimi strankarskimi izbruhi.

Morje ima velikansko privlačno silo, saj hrepenijo po morju vsi narodi. Velika je bila ruska država, velikanska njena moč, ogromno njeno premoženje, toda zadovoljna ruska država ni bila. Kaj je pomagalo Rusiji vse bogastvo, kaj velike plovne reke, kaj Črno morje, kaj vse rodovitne poljane, če pa ni imela prostega dostopa do velikega morja, če ni mogla s svojimi pridelki, s svojim bogastvom nemoteno v svet.

Rusija je prelila reke krvi, žrtvovala milijone junakov, milijarde svojega premoženja, samo da si pribori dostop

krečih, bi se ozrla na zemljo in pogledala, kje trepeče v strahu kaka njej enako nesrečna deklica. Tisti bi jih stresla v naročje, vso posteljo bi pokrila z njimi, da bi bilo v sobi svetlo kakor ob belem dnevu in bi moral izginiti vsak strah.

Tedaj se je v kotu nekaj glasno zganilo, počilo je, kakor da je stopil nekdo glasno in trdo — in Nelica je smuknila pod odejo.

Tako vroče ji je postalo, kakor da jo je oblił nekdo z gorko vodo, po hrbtu in prsih so ji tekli znojni curki in bala se je sama svojega diha. Pričakovala je, da stopi vsak hip nekdo k postelji, strga z nje odejo in se skloni k njej z bogve kako groznim obrazom... Zato je zakopala obraz v blazino, da ne bi videla in slišala, kdaj in kaj se godi z njo; krčevito je privila k sebi odejo in pridržavala dihanje, da so se ji napejale žile na vratu in sencih. In sama ni vedela, kdaj se ji je orosilo oko; premagovala se je, a prsi same so se dvigale in zaihtele, nekaj časa bolj tiho, pridušeno, a potem vedno glasneje in glasneje in kmalu so ji tekale po licu debele solze. Ni vedela zakaj, a čutila je, da mora jokati, jokati glasno, da izplaka vse, kar ji je tako težkega ležalo v mladi duši...

Ni še bilo davno, a Nelici se je zdelo, da je bilo pred davnim časom, tam v tistih zlatih dneh, ki se jih je še komaj spominjala... Bogve kako se je zgodilo, da

se je počutila naenkrat tako osamljeno in pozabljeno, kar naenkrat je moralo priti — a zakaj...? Tega devetletna Nelica ni mogla razumeti.

Spomnila se je včasih tistih večerov, ko je sedela v naročju svoje matere, ki se je vsak hip ozrla, kdaj se odpro vrata, da vstopi oče. In ko je prišel, mu je stekla nasproti. Natanko je videla Nelica, ki je tekala takrat še s slabotnimi nožicami, kako sta si pogledala veselo v oči. In potem se je zgodilo vedno, da je pristopil in se sklonil tudi k Nelici, jo vščipnil v tolsto ličice in jo dvignil k sebi.

»Ti si moja Nelica, kaj ne? Vsa si moja?« ji je šepetala mati in ji žugala s prstom, oče pa je segel v žep in jo obdaril z velikimi rdečimi jabolki.

Tam v kotu je imela igrač, da skoro že ni vedela, s čim naj bi se igrala. Miklavž z dolgo belo brado je stal mogočno na štirioglati rumeni deski in jo gledal tako dobrotljivo, kakor da ji hoče povedati kar vnaprej, da jo prihodnje leto gotovo zopet obišče. Parkelj, kateremu je od jeze, ker je gledal tako grdo, odlomila oba roga, je moral živeti v samotni pod omaro, od koder ni tako očito kazal svojega kosmatega obraza, ki se ga je včasih, ako ni bilo blizu matere, resnično zbal.

(Dalle prih.)

M. M.

Trpljenje male Nelice.

Predramila se je Nelica in prav tako se ji je zdelo, kakor da jo je nekdo glasno poklical... Privzdignila je nekoliko glavo, da je bilo uho prosto; pa v sobi je bilo vse tiho, samo tam pred kipom Matere božje je prasketal plamenček nočne lučice, potuhnul se je včasih, kakor da ga je strah neme tišine, potem pa je vzplapolal zopet in višnjevi kolobarček se je pojavil okrog gorečega utrinka. In tam okrog je bilo svetlo, po sobi pa so se razgrinjale sence sobne oprave — dolge in temne, zamajale so se vsak hip, ko se je zganil plamen in se potem zopet skrivnostno ožile in širile.

Nelico je obšla čudna groza. Obrnila se je v postelji, ki je stala blizu okna, da bi ne videla teh temnih senc, nato pa je potegnila odejo čez glavo in samo oči je pustila proste, da je lahko gledala ven skozi okno. Zunaj je bila jasna noč in tako čiste so bile zvezdice, kakor da jih je kdo obrisal s svežim robcem. In Nelici se je zdelo, da so uprte tiste zvezdice naravnost vanjo, da ji mežikajo in ji hočejo povedati nekaj silno lepega...

In tisti hip se je porodila v Nelici želja, da bi se dvignila tja gori med srebrne nebeske cvetke, hitela od ene do druge, jih trgala in polagala pazno v predpasnik in ko bi jih imela že mnogo in tako lepih in is-

k širokemu morju. Večstoletno hrepenenje po morju je negovalo veliko mržnjo ruskega naroda do sebičnega Angleža, ki do sedaj še ni privoščil nobenemu narodu gospodarske svobode in razvoja, je rodilo številne vojne s Turčijo, ki je bila v službi tistih, ki se danes nazivljejo z naslovom antanta. Rusija je hotela ključ do morja, hotela je Carigrad. Kdor je gospodar Bospora, je gospodar Rusije, sicer ne politično, pač pa gospodarsko. Danes se hoče antanta sama polastiti Bospora, tega ruskega ključa do morja. Ne mislite, da bo Rusija ostala današnja razvalina, ne izločila bo iz svojega telesa boljševiški gnoj in vstala bo zopet močna Rusija, ne caristična, pač pa slovanska.

(Dalje prih.)

Dr. Avg. Reisman:

Naše ljudsko-izobraževalno delo.

(Govor na zboru zaupnikov JDS v Celju, dne 27. julija 1919.)

(Konec.)

V nobeni hiši torej naj ne manjka dober časopis. Ni dovolj, da se vpišete v kako društvo, kjer so časopisi, tudi doma moramo čitati, da se lahko cela družina pomeni o dogodkih, ki nam jih sporočajo časopisi. Velik skok v ljudski prosveti je napravila država s tem, da je dovolila kolportžo časopisov in naši ljudje naj bi gledali na to, da bi po nedeljah pred nobeno cerkvijo ne manjkal živahen prodajalec časnikov.

Treba pa je tuintam pogledati tudi knjigo, ki nam najbolj ublažuje misli in čustva; zato je zadnji čas, da zopet odpremo in drugod novo ustanovimo ljudske knjižnice, ki naj bodo zvesti tovariši odrasčajoče mladine, kot tudi zrelih mož in žena. Človek ne živi samo od dela in jaz bi kot kmečki sin, ki sem predobro

Po svetu.

Nenavadna tragedija v Beogradu. V stanovanju pokojnega poštnega odpravitelja Jovanovića so našli sosedji mrtvo Leposavo Jovanovićevo, poleg nje pa njeno sestro Darinko, ki je kazala vse znake umobolnosti. Truplo nesrečne mladenke so odnesli v bolnišnico, da doženejo vzrok smrti, Darinko so pa izročili v bolnišnico za umobolne. Vsi znaki kažejo, da je Darinka umrla že pred 8 dnevi in da je ves ta čas prebivala pri njej njena sestra.

Velika bitka in mrtvi zaradi dekleta. V petek je bilo v Topolovcu pri Sisku žeganje. V gostilni pri »Poturici« so se pijani gostje sprli zaradi nekega dekleta. Začeli so streljati ter operirati z bajoneti. Podčastnik Štefan Vujnović je bil zaklan z bajonetom, Ivan Turkman je dobil štiri strele v trebuh in prsa ter kmalu umrl. Kolar Josa Turkman je bil pa ustreljen skozi noge in so ga odpeljali v bolnišnico v Sisku.

Tajinstven umor oficirja v Berlinu. Iz Berlina poročajo: V Potsdamu so našli nadporočnika von Pluskowa obešenega v njegovem stanovanju ter zvezanega na rokah in nogah. Policija stoji pred veliko uganko, ker niso videli nobenega tujca v stanovanju, sluga oficirja je pa skozinskož pošten. Oficirjevo truplo je bilo oblečeno v ženski steznik, na rokah pa je imel ženske rokavice,

videl, koliko in kako nečloveško so naši ljudje tekom vojnih let po deželi trpeli, iz dna duše zaklical vsem tem trpečim bratom in sestram: vsaj nedeljo posvetite samemu sebi! Bodisi, da čitate časopise, dobro knjigo, ali da greste v naša društva, ki naj zopet prično s pevskimi zbori, ljudskimi igrami in telovadbo pri Sokolih. Inteligenca pa naj se že sedaj pripravlja, da bo šla na jesen in zimo med ljudstvo s časui primernimi predavanji in tako pripravila tla najvišji organizaciji ljudske izobrazbe, to je ljudske univerze, katero nam bo menda kmalu upeljalo novo jugoslovansko vseučilišče v Ljubljani.

Pri tem bi rad povdaril veliko napako, ki jo naš napredni živelj vrši kot strankar. Če smo se že enkrat odločili za vstop v kako politično stranko, moramo napram njej tudi vestno vršiti svoje strankarske dolžnosti, to je delati vse, s čemur moremo stranki koristiti, da doseže moč in s tem uveljavi naš politični, gospodarski, socialni in kulturni program. Tega si vsi želimo, to je cilj vsega našega stremjenja. Zato se mi ne zdi umestno, da se naši kulturni delavci tako dosledno vdinjajo v brezbarvna, slogaška društva, na primer v Čitalnice, kjer imajo potem vezane roke, ker v društvu slučajno tudi kak član nasprotne politične stranke, a v društvu ne dela družega, kot da plača borno članarino, in s tem že doseže, da društvo nima nikake »barve«, torej je tam samo za kontrolo in naši ljudje s tem svojim nesebičnim delom napravljajo često celo reklamo za druge stranke.

Nočem s tem seve nikakor grajati nestrankarskega dela v splošnem. Toda vprašal bi vas samo: ali delajo tako tudi pristaši katerekoli druge stranke? Mislim pa, da bi bilo v dobro naše stranke in narodne stvari, če sklenemo odslej prenesti malo več našega kulturnega delovanja v naše politične organizacije in tako izvršujemo svoj organizacijski red, ki nalaga delokrogu krajevnih organizacij med drugim tudi ustanavljati bralna društva in ljudske knjižnice, razširjati strankino časopisje ter politični in izobraževalni tisk sploh.

Začnimo torej polno živeti to novo življenje, po katerem smo tako dolgo hrepeneli in si od njega toliko obetali.

Mogoče, da gre za čin nemoralnega človeka. Neka komisija je bila mnenja, da je izvršil samomor, toda je skoro neverjetno, da bi se samomorilec, predno se je obesil, tako komplicirano zvezal. Verjetnejše je, da gre za masochistično afero. Podrobnosti se morajo še le dognati. Pokojnik je mnogo občeval z vojnimi invalidi. Mogoče je storilec med njimi. Pokojni nadporočnik von Pluskow je sin generala Pluskowa, adjutanta bivšega cesarja Viljema. Adjutanta so nazivali tudi »dolgi Pluskow«, ker je bil nenavadno velik. Nadporočnik je bil star 26 let.

Tatvina na tramvaju. V Zagrebu so ukradli na tramvaju trgovcu Mladenu Maudiću iz Slatine 20.000 kron.

Usodepolni monokel barona Rothschilda. Na čuden način je izgubil eno oko baron James A. de Rothschild iz pariške rodbine te svetovne hiše. Pri igri Golf v Deauville mu je priletela žoga v oko, na katerem je imel monokel. Kosi razbitega monokla so mu tako poškodovali oko, da so mu ga morali ven vzeti.

Nova iznajdba. Dragomir Dj. Vladić, tehnik iz Šabca, je izumil mal aparat, s pomočjo katerega si lahko lokomotive in drugi parni stroji prištedijo do 80 odstotkov goriva. Ponudil je svoj izum vladi v Beogradu, da mu ga odkupi.

Smrtna nesreča vsled neprevidnosti. Na Humu pri Ormožu je poskušala mladenka Katica Sever star samokres, s katerim je hotela

Zdi se mi, da mnogokje sedaj ne delajo več, češ saj zdaj smo svoji, kot bi doslej delali v prid svoje bodočnosti samo zato, ker nismo smeli delati in nam je za vsakim korakom stal avstrijski žandarm in policijski komisar. Od vsepovsod prihajajo pritožbe o mrtvili zlasti inteligenčnih krogov. Posledica tega pa je zopet, da se morajo nekateri ubijati do izčrpanosti.

Zato končam s klicem na te mrtve duše: Vstanite, odprite oči, da vidite, kako žarko sije jugoslovansko solnce na našo razdrapano kulturno njivo in bi tako rado dvigalo brstenje naših semen iz toli plodne slovenske zemlje! Iz naroda za narod!

Političen pregled.

Pogoji za Avstrijsko republiko.

„Neues Wiener Tagblatt“ prinaša poročilo svojega posebnega poročevalca Evgena Lenhofa iz St. Germaina, ki ima nastopno vsebino: V kolikor se more iz raznih časniških poročil napraviti slika o izpremembah, ki jih je izvršil vrhovni svet, se more o mirovni pogodbi, ki jo bomo jutri dobili, reči nastopno, pri čemer se mora prepustiti informacijskim mestom odgovornost za točnost. 1. Politična določila. Nemška Avstrija se mora imenovati Avstrijska republika. Priklopitev k Nemčiji ni prepovedana v mirovni pogodbi sami, pač pa v spremnem pismu s tem, da se Avstriji predpiše, da ne sme trpeti nobene propagande, ki bi bila naperjena proti novi državni tvorbi. Nadalje se napovedujejo razne izpremembe personalnega prava, zlasti onega na podlagi naturalizacije in opcije, ki se približujejo našim predlogom. Vojni ujetniki se bodo po možnosti po ratifikaciji vrnili takoj domov. Sprejetje Nemške Avstrije v zvezo narodov se bo izvršilo takoj po ratifikaciji. Ravnotako naj bi bila Nemška Avstrija v posebnem dogovoru pooblaščen, da sme odposlati svoje zastopnike na mednarodno delavsko konferenco, ki bo meseca oktobra v Washingtonu. 2. Teritorialna vprašanja. Črta murski breg z Radgono pride brez posebnega ljudskega glasanja pod Nemško Avstrijo. Glede prireditve zahodne Ogrske se ni ničesar izpremenilo. Ostane pri dosedaj znanih mejah, ne da bi se moralo izvesti ljudsko glasanje. Nadalje je bil odklonjen predlog teritorialne komisije, da naj se obveže Nemška Avstrija v mirovni pogodbi, da prizna odcepitev Predarlške s pogojem, ako bi Švica izrecno zahtevala priklopitev. Predarlška ostane torej v Nemški Avstriji. 3. Gospo-

preplašiti verice, ki so delale škodo na sadnem vrtu. Samokres pa se je sprožil tako nesrečno, da jo je krogla zadela v prsa in je bila čez par minut mrtva.

Tatvina na železnici. Iz Osjeka poročajo: Nekemu tukajšnjemu trgovcu sta bila ukradena na kolodvoru v Barču dva vagona manufakturnega blaga v vrednosti nad dva in pol milijona kron.

Obesil se je iz žalosti za Kunom. Iz Rume poročajo, da se je v Nikincih obesil neki mažar, precej imovit človek, iz žalosti, ker je padla Kunova vlada in ker boljševiški preobrat na Ogrskem ni uspel.

Tragičen konec divjega lovca. Pred štirinajstimi dnevi so našli v Petkovi njivi pod Dedcem v bližini Korošice v Kamniških planinah mrtvega Josipa Krivca, p. d. Pečovskega iz Solčave. Bil je divji lovec, njegova svinčenka je podrla že marsikatero divjo kozo. Z doma je odšel pred kakimi 10 tedni in se ni več vrnil. Vsa poizvedovanja so bila brezuspešna, dokler ga niso pred kakimi 14 dnevi našli — mrtvega. Mrtvo truplo je ležalo sklonjeno k tlom. Ob strani je ležala puška, pred njim klobuk, na katerem je bila še nabita patrona. Vsi znaki so kazali na to, da je mož umrl nasilne smrti. Poizvedbom se je ugotovilo, da sta bila v kritičnem času v istem revirju še dva druga lovca in da sta le-ta z Dedca streljala na Krivca. Po eni verziji sta oddala 9 strellov, po drugi pa tri. Iz tega dejstva se zaključuje, da je bil Krivec ustreljen.

darski pogoji. V tem oziru so dosedaj vesti najbolj skromne. Kar se tiče vojnih posojil, bo morala Nemška Avstrija bržkone jamčiti za one titre, ki so sicer na njenem ozemlju, pa so last pripadnikov narodnih držav. Netitulirani predvojni dolгови se naj bi razdelili kakor titulirani na vse nasledstvene države. Glede trgovskih odnošajev napram narodnostnim državam naj bi za dobo 5 let veljalo rekompencijsko načelo. Čehoslovaška republika in Poljska bi bili dolžni 15 let dobavljati Nemški Avstriji premog v istem obsegu kakor pred vojno. V teh vesteh se ne omenja obremenitev z netituliranimi vojnimi dolгови, predvsem ključ za preračun, tako da se mora smatrati, da bodo tozadevna določila zelo težka. — Podobno poročilo prinaša tudi „Neue Freie Presse.“

Dnevne novice.

Pogubna klerikalna politika v Beogradu. V narodni skupščini je bil torej sprejet proračun, čeprav so naši klerikalci, na čelu jim dr. Korošec, in pa srbski radikalci spravili vso opozicijo na plan, da onemogočijo vladi delovanje. S tem svojim glasovanjem so naši klerikalci jasno pokazali svojo pravo barvo. Proračun vendar ni nikakršna nagrada za vsakokratno vlado, marveč je prepotrebna stvar, brez katere država sploh ne more obstojati. V tem proračunu so proračunjene plače uradnikom, učiteljem, podporne beguncem iz zasedenega ozemlja, podporne invalidom, postavke za vzdrževanje vseučilišča, šol in bolnišnic. V proračunu so pa tudi določila proti visoki carini, ki še vedno omogočuje veliko draginjo. In proti tem neobhodnim ljudskim potrebščinam so glasovali naši klerikalci pod vodstvom dr. Korošca. Razveseljivo je dejstvo, da imamo v Narodni skupščini može, ki se zavedajo svoje dolžnosti napram narodu in državi. Zmisel za narod in državo se mora pokazati v dejanjih, ne pa v visokodonečih frazah. In če je poslanec dr. Tresić-Pavičić vskliknil, ko je dr. Korošec glasoval „proti“ „Živela Avstrija!“, je imel popolnoma prav. Sušteršičev zli duh!

Dogodki v Beogradu in v Parizu. Naši klerikalci so organizirali v Beogradu precej močno opozicijo proti demokratsko-socialistični vladi. Gre se jim le za osebne interese, vsaj je dr. Korošec sam izjavil na vprašanje nekega poslanca, zakaj da pravzaprav glasujejo proti vladi, „Zato, ker nismo v vladi.“ V sled opozicije naših klerikalcev je bil pa v nevarnosti tudi naš Maribor. Klerikalni državni poslanci prav dobro vedo, da so skoro vsi naši delegati pariške mirovne konference obenem tudi člani narodnega predstavništva v Beogradu. In klerikalci so v zadnjem hipu hoteli prisiliti vladno večino, da bi poklicala svoje delegate iz Pariza na pomoč pri eventualnem odločilnem glasovanju. Ker si je bila pa vlada v svesti svoje zmage in pa velike nevarnosti, ki je pretela naši domovini v Parizu, ni tega storila. Naši delegati so ostali v Parizu ter s svojim modrim in odločnim nastopom rešili Maribor in okolico pred italijansko-nemškim intrigantskim napadom. Zlobni naklepi klerikalne stranke se niso posrečili, Maribor ostane v Jugoslaviji in ne bo nikdar „Fremdes Gebiet.“

Žensko učiteljske v Mariboru. Gospodo iz Civilove tiskarne je naša tozadevna notica tako v živo zadela, da so napisali kar dva cela člančiča v obrambo šolski sester, kjer v isti sapi hvalijo narodno delovanje te samostanske šole, obenem pa sami priznajo, da imajo še sedaj celo prave Nemke-sestre v zavodu. Kakšna je torej ta »narodna« vzgoja v tem »potrebem« samostanu? Dobili pa smo medtem od večih bivših gojenk tega samostana dopise, kjer zatrjujejo, da je bilo ozračje v tem samostanu vedno nemčurško, saj je bila tudi voditeljica sestra Flucher iz Pesnice odločno nemškega duha. In v takšnem zavodu nam naj vzgajajo jugoslovanske učiteljice, ker je slučajno v klerikalnih rokah?

Odslovljena sta iz učiteljske službe Josip Kolleritsch in Josip Egger.

Za mestnega zdravnika v Ptuj je imenovan g. dr. Ljudevit Jenko iz znane narodne družine dr. Jenkove iz Ljubljane. Službo je nastopil 1. sept. in prevzel posle bivšega nemškega mestnega zdravnika. On je specialist za ženske bolezni, porodništvo in notranje bolezni. Skozi 10 let je služboval kot okrožni zdravnik v Ajdovščini na Primorskem in je moral službo zapustiti vsled neznosnega preganjanja po Italijanih v zasedenem slovenskem ozemlju zlasti ker je bil predsednik Narodnega odbora. Bil je od Italijanov zaprt v Trstu, odkoder so ga odvedli v internacijo v Sardinijo. Posrečilo se mu je pa, da je med potjo ušel in srečno došel po 26 dnevih mučnega potovanja skozi Nemško Avstrijo v domovino. V Jugoslaviji je bil mobiliziran in opravljal vojaško zdravniško službo nazadnje v Pliberku na Koroškem, kjer si je med prebivalstvom kot zdravnik in podpredsednik „Narodnega odbora“ stekel zasluge in užival splošno zaupanje. Narodnega mučenika toplo priporočamo. Prebivalec Ptuj in okolice pa čestitamo na pridobitvi tako izvrstnega in narodnega zdravnika.

Imenovanja na medicinski fakulteti v Ljubljani. Na medicinski fakulteti v Ljubljani so imenovani za profesorje: primarij dr. Botteri, dr. Šerko in dr. Plečnik.

Pomorske šole. Minister za vojno in mornarico sporoča, da se začne v najkrajšem času pouk na pomorskih šolah v Bakru in Dubrovniku. V šole se bodo sprejemali vsi državljani kraljevine SHS.

Zdravniki-specijalisti. Ministrstvo narodnog zdravja je sklenilo poslati v svrhu specializiranja šest zdravnikov na inozemska vseučilišča in sicer dva za bakteriologijo, dva za venerologijo, enega za tuberkulozo in enega za šolsko higijeno. Štipendija znaša za one zdravnike, ki niso v državni službi, 10.000 dinarjev, za one pa, ki so v državni službi, 5000 dinarjev. Interesenti se opozarjajo na razpis v »Uradnem listu«.

Mladika v Ptuj. Gojenke internata lahko obiskujejo gimnazijo, ki je od 1.—3. razr. realna, meščansko šolo, gospodinjstvo šolo (starost 16 let) in višjo dekliško šolo. Prijave se naj takoj pošljejo na vodstvo Mladike v Ptuj.

Pečenje belega peciva prepovedano. Ker so se pogajanja med peki in pekovski pomočniki razbila vsled pretiranih mezdnih zahtev pekovskih pomočnikov ter so isti stopili v štrajk, se je bati pomanjkanja kruha. Da se to prepreči, je mestni magistrat dogovorno z pekovskimi mojstri, ki so se zavezali z vsemi močmi delati na to, da ne nastane pomanjkanje kruha, odredil začasno prepoved peči belo pecivo. Prepoved stopi v veljavo z dnem razglasitve.

Oddaja konj. V soboto 6. septembra se vrši v tojniški vojašnici ob 9. uri prodaja več za vojaško službo nesposobnih konj. Reflektanti naj se tam zglasijo ter se izkažejo, da so posestniki in rabijo konje za opravljanje gospodarskih del.

Nevarna kisova esenca. Tigoski krogi in prebivalstvo se opozarjajo na nevarnost, ki preti kupovalcem kisa iz kisove esence, ker se je v zadnjem času opetovano dognalo, da vsebuje kupljeno blago velike množine strupene mravljične kisline. Trgovcem se nasvetuje, da pošiljajo vzorce pri nakupovanju kisove esence drž. kmet. kemičnem poskuševališču in preskuševališču v Mariboru v preizkušnjo, da se bodo obvarovali nepotrebnih škod. Proti prodajalcem zdravju škodljivega kisa se bode strogo postopalo po obstoječih predpisih.

Štrajk čevljarских pomočnikov, ki se je včeraj začel, je končan, ker so mojstri s posredovanjem obrtne oblasti ugodili zahtevam pomočnikov.

Na vse slovenske čevljarске mojstre! V sredo zvečer ob 20. uri se vrši v gostilni »Maribor« sestanek mojstrov. Ker se gre za važne stanovske zadeve, je potreba polnoštevilne udeležbe.

„Klub Čechů“ v Mariboru se udeležil v nedeljo 7. t. m. proslave petdesetletnice Čitalnice v Ptuj in Sokolskega zleta. Klubne

znake naj vzdignejo člani v soboto popoldan pri g. Burešu, urarju.

Iz gledališke pisarne. Slov. mestno gledališče v Mariboru sprejme takoj v službo sposobnega razsvetljevalca (elektrotehniko) s stalno mesečno plačo. Sposobni reflektantje naj se zglase takoj v gledališki pisarni. Plača po dogovoru. Oddati je tudi še prazno mesto sufleze (šepetalko). Tudi s stalno mesečno plačo. Reflektantje, ki jih zanima ta služba, naj se zglase nemudoma v gledališki pisarni, ker gledališče že začenja s skušnjami. Plača po dogovoru.

Zlet Mariborske sokolske župe v Ptuj dne 7. septembra 1919.

Zadnje vesti.

(Posebna telefonska in brzojavna poročila „Mariborskemu delavcu“).

Odgovor Nemški Avstriji izročen. — Rok petih dni.

St. Germain, 2. septembra 1919. Pred sedmo uro zvečer je prišel generalni tajnik mirovne konference, Dutasta, v paviljon Henry IV. po drž. kancelarja dr. Rennerja, ki sta ga spremljala posl. prof. Gürtler in legacijski svetnik Frankenstein, so šli z avtomobilom. Dutasta mu je v imenu komisije izročil odgovor mirovne konference. Predloženi bordereau vsebuje sledečih šest aktov: 1. Spremljevalno pismo predsednika Clemenceaua na vodjo avstrijske mirovne delegacije; 2. odgovor zavezniških držav na opazke nemško-avstrijske delegacije; 3. končni tekst mirovnih pogojev; 4. dodatni protokol, ki ponavlja določila iz prejšnje spomenice; 5. izjavo glede izdaje pojasnil o potopljenih ladijah; in 6. posebno izjavo glede uvoznih, izvoznih in prevoznih omejitev med Nemško Avstrijo in Ogrsko. — Generalni tajnik Dutasta je izročil posamezne akte s kratkimi pojasnili in je potem predložil pogodbeno pismo, na katerem je državni kancelar potrdil sprejem teh aktov. Nato je generalni tajnik sporočil, da določajo vevlasti za odgovor rok petih dni, in je prosil kancelarja, naj se izjavi glede tega roka. Kancelar je izjavil, da je spričo zveze in velike oddaljenosti in predvsem spričo parlamentarnih pogajanj nemožno, držati se tega roka. Kancelar bo prisiljen, z Dunaja prositi za podaljšanje roka. Obenem z uradnim eksemplarjem je sprejela nemško-avstrijska delegacija nadaljnjih 15 od tiskov mirovne pogodbe. V par minutah je bilo vse izročeno in nemško-avstrijska delegacija se je odpeljala z avtomobili nazaj v svoja stanovanja.

Premoženje bivšega cesarja.

Pariz, 2. septembra. Autanta je, kakor izjavljajo ameriški delegati, zavrnila prošnjo Karla Habsburškega, da se njegova zadeva glede premoženjskega vprašanja uredi s posredovanjem antante. Bivšemu cesarju so odkazali avstrijsko civilnopravno pot.

Železniška stavka v Nemški Avstriji.

Dunaj, 2. septembra. Pri južni železnici, in sicer v delavnici v Laxenburgerstraß, kakor tudi v generalni upravi, so zahtevali uslužbenci (uradniki), naj se jim za vsako četrtletje določeni nabavni znesek takoj in neprenehoma izplačuje v mesečnih obrokih. Ker jim niso ugodili, so pričeli nastavljenji včeraj popoldne stavkati.

Dunaj, 2. septembra. Danes zvečer so se vršila odločilna pogajanja med železničarji in drž. tajnikom Paulom. Pogajanja so se razbila. Stavka južnih železničarjev je že izbruhnila. Nastavljenji državnih železnic se bodo jutri pridružili. Poštni nastavljenji so izjavili, da so solidarni z železničarji. Vsekakor ni med zaupniki soglasje. Več zaupnikov je odložilo svoje mandate.

Umetnost in književnost.

"Glasbena matica Maribor" v Mariboru. Pripravljali odbor sklicuje za v petek dne 5. septembra 1919 ob 20. uri (8. uri zvečer) v pevski sobi razpuščenega mariborskega Filharmoničnega društva pri Götzu (nad veliko dvorano, III. nadstropje) ustanovni občni zbor. K temu občnemu zboru se ne vabijo samo pevci, marveč vsi, katerim je za kulturni napredek naše obmejne postojanke, prijaznega Maribora. Posebna vabila se ne bodo razpošiljala.

Sokolski vestnik

Spored zleta mariborske Sokolske župe in proslava 50letnice Narodne čitalnice v Ptuj dne 7. in 8. septembra 1919. Sokol: Ob 8. sprejem gostov na postaji; ob 8. skušnja na telovadišču (trensko taborišče); ob 11. nastop k obhodu na telovadišču in obhod po mestu. Čitalnica: O 9. slavnostna maša v mestni cerkvi v spomin 50letnice Narodne čitalnice; ob 10. slavnostno zborovanje v veliki dvorani Narodnega doma. Ob 13. obed. Ob 15. javna telovadba. Po telovadbi odhod k ljudski slavnosti, ki se vrši v mestnem parku. Vstopnina k javni telovadbi: Sedež na tribuni K 10.—, ostali sedeži K 5.—, stojišča K 2.—. Vstopnina na veselični prostor K 1.—.

Sokol v Šoštanj! Kakor se sliši, trde naši tujerodci, da se tudi v sedanji "narodni" Jugoslaviji z denarjem vendar le vse doseže, kar se hoče! Da jim dokažemo, da to ni resnica, odnosno da so taki sramotni slučaji k večjemu zelo osameli, dokažimo vsem tem škodoželnežem z mnogobrojnimi obiskom našega Sokolskega zleta z dne 7. septembra 1919, dokažimo, da je našemu narodu vzor nesebično in požrtvovalno delo za narod, t. j. ob enem delo za bližnjega, ne pa sebično koristolovstvo. Sebični zasmehovalci našega požrtvovalnega narodnega dela nas hočejo pač soditi po samem sebi, pa se temeljito motijo; stojimo visoko nad njimi. Gledamo kakor sokoli iz višine na njihovo nizko in samopašno mišljenje! Sicer se pa že čuti, da uvidevajo tudi že široki sloji poprej nam nasprotnega pod tujim vplivom stoječega ljudstva pomen in vrednost našega narodnega dela, ki služi le v prid bližnjemu. Z odprtimi rokami sprejememo vsakega, ki se hoče z dobrim namenom in zvesto pridružiti našim vrstam, ki imajo dosti moči, da odvrnejo vsak prisilni tlak, težeč od tujcev gmotno odvisne Slovence. Da je naša narodna moč zares jaka in neodoljiva, najbolje dokaži številni obisk našega sokolskega zleta obenem okrognega zleta Celjske Sokolske župe, ki bode nudil narodu v pogled vstrajno in narodno organizovano delo!

Dopisi.

Šoštanj. Dne 26. avgusta t. l. se je ob navzočnosti in s pripomočjo odposlanca okrožne organizacije JDS v Celju g. Vekoslava Spindlerja, urednika glasila Nova Doba itd. ustanovila v Šoštanju krajevna organizacija JDS. Obisk dotičnega sestanka je bil prav zadovoljiv, enako razveseljivo umevanje položaja od strani navzočih. — S tem se je v Šoštanju ustanovila dolgo pogrešana in potrebna politična organizacija, ki ima kakor vodilna moč nalogo, da izkoristi že krasno razvito delovanje vseh naših kulturnih društev in gospodarskih društev v narodno politične svrhe. Skrbeti ima, da se vsestransko narodno delo osredotoči in uporabi v oni smeri, ki daje slovenskemu narodu največjo korist! Želimo, da gre slovensko občinstvo novo ustanovljenemu odboru v vsakem oziru na roke. J. S.

Razne novice.

Tudi jubilej. Skoraj neopaženo je minil jubilej, ki bi bil zaslužil večjo pozornost.

Ravnokar je minilo 100 let, kar je izumil šivalni stroj preprost strojniški delavec Elija Howe. S to iznajdbo se je bavilo več ljudi. Prvi načrt je napravil Anglež Tomaž Saint. Nemec Weissenthal se je zastoj trudil, da bi sestavil šivalni stroj. Francozu Thimonierju so postavili v Lyonu kakor izumitelju šivalnega stroja že kar spomenik in mesto Kufstein je šlo za lyonskim zgledom, ko je postavilo spomenik svojemu občanu krojaču Maderspergerju, ali vsi ti moške niso uspeli s svojimi poizkusi: noben med njimi ni izumel praktičnega šivalnega stroja. Slavni izumitelj šivalnega stroja je postal kakor rečeno preprosti delavec Elija Howe, ki se je rodil 9. dan meseca julija 1819. leta v Spencerju (Massachusetts). Bil je v službi za pomočnika pri mehaniku Ary Davise v Bostonu, ki je skušal izumiti pletilni stroj. Neki kapitalist mu je dal v ta namen večjo denarno vsoto. Nekoč mu je dejal v navzočnosti Howejevi: "Kaj vraga si belite glavo s pletilnim strojem, napravite mi rajši šivalni stroj, bomo več zaslužili." Ko je Elija Howe čul ta pogovor, je imel šele 20 let. Ta misel se ga je polastila v taki meri, da se ji je popolnoma posvetil, kljub temu, da je moral svojo družino živiti s svojimi rokami. Naposled se mu je posrečilo izumiti prvi (leseni) model in v l. 1846. je patentiral svoj izum. Čudno, da je njegov izum prišel do prave veljave šele na Angleškem, dočim njegova domovina, Amerika, izprva Howejevemu izumu ni bila naklonjena. Pri Howeju se je uresničil stari latinski pregovor: Nemo propheta in patria.

MALA OZNANILA.

Lončarska pomočnika se sprejmeta takoj proti plači in hrani. Fran Heuffel & dediči, tovarna peči in štedilnikov, Glince 258 pri Ljubljani. 3-3

Ženitna ponudba. Sem 26 leten obrtnik, zdrav, energičen in precej inteligent. Ker rabim za povečanje podjetja nekaj kapitala, se bi poročil z premožno gospico ali vdovo v starosti do 30 let. Predpogoj seveda telesno zdravje. Ponudbe z navedbo sestanka pod 50-100.000 na pravo lista. 3-2

Brivnica se kupi ali lokal za brivnico vzame v najem. Naslov v upravi. 4-2

Glasovir poučuje izkušana učiteljica. Posebna dobra metoda za otroke. Ferdinandova ul. 2, 2. nadstropje.

Mestna prodajalna Maribor

Rotovžki trg št. 8

prodaja **celi dan** od pol 8. do 12. in od 14. do 18. ure.

Testenine klg K 8.—

Moka OO " K 5.20

" za kuho " K 4.40

" " kruh " K 3.60

Vsak dan **sveža jajca** po 89 vinarjev.

I. Mariborski bioskop

Tegettholova cesta.

Največje in najimenitnejše kino-podjetje v Jugoslaviji.

Od srede 3. do 5. septembra:

Lehmanova poročna noč

Veseloigra v 4 dejanjih

Močnejši

Drama v 3 dejanjih

Vsako sredo in soboto novi spored!

Predstave se vrše vsaki dan ob 18½. in 20½. uri, v nedeljah in praznikih ob 15., 16., 18. in 20. uri zvečer.

Naznanjam vsem slovenskim damam, da

preselim moj salon

iz Sodnijske ulice št. 25 v odprto trgovino
Freihaus ulica št. 2

v Majerjevi hiši. — Izdelovanje novih in popravila kakor preformanje ženskih in otroških klobukov se zgotavlja hitro in po zmernih cenah.

Priporočam se častitim damam za obilen obisk kot prva jugoslovanska modistinja

Ivka Kosi.

Mariborska svetlolikarna in apretacija zastorov

Vetrinjska ulica 28

Prvovrstni zavod za snaženje in likanje perila v 5-8 dneh.

Nizke cene, najboljša postrežba.

Svoji k svojim!

Rezan in okrogel les

tramove — drva — oglje — kupuje vsako množino

"DRAVA", lesna trgovska in industrijska družba z o. z. MARIBOR.

Prva jugoslovanska tovarna za poljedeljske stroje, stavbeno in umetno ključavničarstvo, mehanična delavnica za kolesa in avtomobile

Franjo Farič, Pobrežje pri Mariboru

Nasipna ulica 20

Specijaliteta: Izdelovanje kemičnih peči, motorjev na bencin in olje, finih železnih in lončenih štedilnikov, železnih ograj, instalacija plina in vodovodov.

Popravljalnica vsakovrstnih strojev, spojevanje strtega litega železa ter sploh vsa v to stroko spadajoča dela.

Vlivanje železa in medenine v lastni tovarni. — Kupuje staro železo!